

22.
 Budapest, Károlyi utca 10.
 Telefon: Szerkesztőség
 977. Helyi hírek
 978. Külföldi hírek
 979. Sport hírek
 980. Művészeti hírek
 981. Képzőművészeti hírek
 982. Irodalmi hírek
 983. Történelmi hírek
 984. Földrajzi hírek
 985. Tudományi hírek
 986. Gazdasági hírek
 987. Pénzügyi hírek
 988. Városi hírek
 989. Iskolai hírek
 990. Szociális hírek
 991. Kulturális hírek
 992. Sport hírek
 993. Művészeti hírek
 994. Képzőművészeti hírek
 995. Irodalmi hírek
 996. Történelmi hírek
 997. Földrajzi hírek
 998. Tudományi hírek
 999. Gazdasági hírek
 1000. Pénzügyi hírek

UJ KELET

ESZÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Magyarországon

Egész évre	—	—	650
Félévre	—	—	450
Negyedévre	—	—	240
Egy hónapra	—	—	85
Egy szám ára pályamű- varon és vidéken is 4 lei Bukarestben	—	—	5

Csehszlovákiában

Egy hónapra	—	—	ek 55
Egy szám	—	—	150

1925 december 23 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 293 szám

5686. Tévét 6

Csak 1928-ig marad Anglia Mezopotámiában

A munkáspárt visszautasítja az iraki protektorátust. Az angol alsóház elfogadta a mossuli döntést

(London, december 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol alsóház mai ülésén viharos je-
 menetek játszódtak le, amelyekre elsősorban a mos-
 sul kérdése adott okot. A kormány azzal a tervvel
 foglalkozott ugyanis, hogy a mossuli kérdés létár-
 gyalása előtt más törvényjavaslatokat tüz napi-
 rendre. Climes képviselő a munkáspárt nevében
 tiltakozását jelentette be ez ellen és követelte,
 hogy addig semmiféle más kérdés tárgyaláshoz
 ne fogjanak, amíg a mossuli javaslat keresztül nem
 ment a parlamentben.

Baldwin miniszterelnök: Ki kell jelentenem,
 hogy a kormány még nincs abban a helyzetben,
 hogy részletes javaslatot terjesszen elő a mossuli
 kérdéssel. Egyelőre csak arról lehet szó, hogy a
 népszövetségi tanács döntését elvileg tudomásul
 vegye.

A miniszterelnök szavaira hatalmas vihar tört
 ki, amelynek folyamán az összes munkáspárti kép-
 viselők túntetőleg kivonultak az ülésteremből.
 Baldwin azonban nem hagyta magát zavartatni és
 tovább folytatta:

— Már Carzon külügyminiszter kötelezettséget
 vállalt abban az irányban, hogy az angol kormány
 az iraki határkérdésben a népszövetség döntését
 kötelezőnek fogadja el. A népszövetség tekintélyét
 minden körülmények között meg kell óvni. Egyide-
 jűleg meg kell nyugtatnom a képviselő urakat,
 hogy Anglia kötelezettsége arra szorítkozik, hogy
 1928-ig maradjon Mezopotámiában. Amikor ez az
 idő letelik, új tárgyalások fognak kezdődni.

Az egyik képviselő ezzel kapcsolatban felvilágo-
 sítást kért a mandátumok határidejéről.

Baldwin: Ami a mandátumokat illeti, az a
 huszonöt év, amíg a mandatárius területeken való
 megmaradástunk ezidőszent meg van állapítva, nem
 végleges, hanem maximális határidő. Egyébként is
 hangsúlyoznom kell, hogy a Népszövetség határozata
 nem kötelezi Angliát, hogy pénzt fektessen be
 Irakba, vagy hogy oda csapatokat szállítson, csupán
 a megkezdett munkát kell folytatnunk. Török táma-
 dás esetére pedig a felelősség elsősorban a Né-
 pszövetséget terheli.

A munkáspárt állásfoglalása előrelátható volt,
 amennyiben ez a párt már régóta nem jó szemmel
 nézi, hogy Anglia Mezopotámiát és Irakot saját köz-
 igazgatásába vette és különösen azt hibáztatja, hogy
 ezek az ideleges gyarmatosítások az anyaország
 rangját veszélyeztetik. Egyik legfőbb oka
 azonban a munkáspárt ellenállásának az, hogy a
 párt semmilyen körülmények között nem akarja meg-
 szavazni a protektorátus alatt álló területek köz-
 biztonságához szükséges angol csapatokat.

A konzervatív ellenzék és a liberálisok egy ré-
 sze a mossuli kérdésben a kormány mellett áll.

London, december 22. Az alsóház nagy vita
 után elfogadta a Népszövetség tanácsának dön-
 tését a mossuli kérdésben. Kétszázharminc-
 kilencen szavaztak Mossul anektálása mellett
 és csak négyen szavaztak ellene.

Bukik a jugoszláv kormány

Belgrád, december 22. A „Politika“ értesü-
 lése szerint, a kormány kebelében külpolitikai
 és pénzügyi ügyekkel kapcsolatban ellentétek
 támadtak. Az ellenzékbe szorított Davidovics kö-
 és a kormánypártban mellőzött Joanovics kö-
 zött meggyezés jött létre, amelynek ele a
 Pasic Radics koalíció ellen irányul. A kor-
 mány bukása küszöbön áll, amelyet különm-
 képen Radics bevonulása a kormányba készítet
 elő. Lehet, hogy Radics kibuktatásával a vál-
 ság megszüntethető.

Titulescu londoni nagykövet váratlanul lemondott

A kormány is nehézségeket gördített az amerikai hitelezőkkel való meggyezés elé

(Bucaresti-Bukarest, december 22. Az Uj
 Kelet tudósítójától.) Politikai körök szerint Titu-
 lescu lemondott a londoni meghatalmazott miniszteri
 állásáról és egyben kijelentette, hogy az amerikai-
 hoz hasonló speciális meggyezéseket sem hajlandó
 többé elfogadni.

A hír szenzációt keltett. Magyarázatul azt ad-
 ják, hogy a sajtó és ennek nyomása alatt a kor-
 mány különféle nehézségeket gördített Titulescu

washingtoni munkája elé és ez keserítette volna el
 annyira, hogy lemondjon.

A kormány, amely a tegnapielőtti minisztertaná-
 cson foglalkozott a lemondással, nem fogadta el a
 lemondást. Ennek ellenére Titulescu ragaszkodik
 ahhoz és a napokban már haza is érkezik, hogy le-
 mondását személyesen adja át Bratianu Jonei
 miniszterelnöknek.

Holban tábornok a hadügyminiszter tudtával fette fascista kijelentéseit?

Szenzációs fejlemények várhatók a Bacalbasa-bankett ügyében

(Cluj-Kolozsvár, december 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész ország közvéleményét
 nagy nyugtalanságba hozta az a hír, hogy Costa Foru kizárása után Constantin Bacalbasa
 tiszteletére rendezett banketten két aktív tábornok fascista érzelmeinek adott kifejezést. A par-
 lamentben az összes ellenzéki pártok tiltakoztak a hadsereg tisztjeinek politikálása ellen és
 maga az uralkodó is rosszalását fejezte ki Holban és Prosteauu tábornokok fascista mani-
 fesztáció fölött.

Holban és Prosteauu tábornokok ismeretes fascista kijelentései körüli botrány egyre
 nagyobb mérvet ölt. Az egyik fővárosi lap szerint Holban tábornok, mielőtt a Bacalbasa-
 bankettre elment volna, felkereste Mardarescu hadügyminisztert és kérte az ő beleegyezését,
 A miniszter nemcsak, hogy hozzájárult ehhez, hanem üdvözlését is küldte általa Bacalbasanak.
 A lapok szerint az ügynek érdekes fejleményei várhatók.

Oroszország nem lép be a Népszövetségbe

Csicserin fellünetteltő bejelentései Berlinben

(Berlin, december 22. Az Uj Kelet tudósít-
 jától.) Csicserin orosz külügyi népbiztos, a francia
 fővárosból jövet, ma ideérkezett és fogadta a „Vo-
 siche Zeitung“ munkatársát, akinek kijelentette,
 hogy Brianddal és más francia politikusokkal tör-
 tént megbeszélései teljesen elteltek. Közös-
 nösen megállapították, hogy Franciaország és a
 Szovjetunió között semmiféle fontos kérdésben nem
 áll fenn ellentét. Januárban újabb tárgyalások in-
 dulnak meg a két állam között, amelyekben első-
 sorban az orosz adósságokról és egyidejűleg az
 orosz ellenkötvetésekről lesz szó.

— Milyen viszonyban van a Szovjetunió Angliá-
 val? — kérdezte az újságíró.

— A munkáskormányal annak idején szerző-
 déss viszonyba akartunk lépni, de az erre vonat-
 kozó tervezetet az időközben uralomra jutott kon-

servatív kabinet már nem terjesztette a parlament
 elé. A szovjetkormány barátságos megállapodást
 akar létesíteni a Szigetországgal.

— Be fog lépni Oroszország a Népszövetségbe?
 — Ez teljesen lehetetlen, minthogy az európai

kapitalista országok és a Szovjet-Unió között még
 mindig hatalmas ellentétek állnak fenn. Döntő-
 bíróségi szerződéseket sem köthetünk, mert elkép-
 zelhetetlen, hogy olyan bírót találjunk, aki a köz-
 tünk és a kapitalista államok között felmerülő
 vités ügyekben igazságosan döntsön. A béke biz-
 tosítására a szovjetkormány legjobb eszköze az
 általános leszerelést, vagy legalább is a fegyver-
 kezések egységes korlátozását tartja.

Az interju végén Csicserin örömeinek adott ki-
 fejezést afölött, hogy Németország világpozíciója
 megszilárdult.

Mussolini megfenyegeti Jugoszláviát

Tiltakozik a tengeralattjárók megsemmisítése ellen

(Róma, december 22. Az Uj Kelet tudósít-
 jától.) Az „United Press“ itteni tudósítója ma be-
 szelgetést folytatott Mussolini miniszterelnökkel,
 aki mindenekelőtt tiltakozott az ellen, hogy a fas-
 cizmus a többi államok belügyeibe való beavat-
 kozást akar jelenteni. Majd azt fejtegette, hogy a
 fascizmus nem csupán forradalmi mozgalom, hanem
 újszerű kormányforma, amely a kor megváltozott
 politikai viszonyaihoz, ezenfelül pedig az olasz nép
 különleges történelmi szükségleteihez alkalmazkodik.

— Minden nemzetet — mondotta Mussolini, —
 amely képes a haladásra, túláradó erők arra kény-
 szeritene, hogy a világ békés befolyásolására
 irányuló törekvéseit és hatalmukat, további szel-
 lemi és erkölcsi presztizsüket az ország határain
 túl vigyék. Csak buta emberek láthatnak ebben
 agresszív szándékot és szimatolhatrak területi hódí-
 tásokat. Olaszország vezető szerepe a Népszövetség-
 ben, háborus áldozatai és vitalitása jogot adnak a
 további terjeszkedésre. A történelem gazdag olyan
 példákban, amikor békés meggyezések és terület-
 elvonások jobb kiegyenlítéshez vezettek, mint a
 háború.

Mussolini, akinek beszéde nyilvánvalóan Jugo-
 szlavia ellen irányul, azzal fejezte be beszédét, hogy
 meggyőződése szerint Olaszország már a legközelebbi
 időben rendelkezni fog olyan eszközökkel, amelyekkel
 majd biztosíthatja magának azokat a jogokat,
 amelyek megilletik.

— Azok a nemzetek, — mondotta végül az
 olasz miniszterelnök — amelyek akkor Olaszország
 szerény ambícióival ellenkezni fognak, súlyos fele-
 lősséget vesznek magukra.

Mussolini visszautasította ezzel kapcsolatban a
 tengeralattjárók megszüntetésére irányuló törekvést
 és kijelentette, hogy semmiesetre nem engedni meg-
 semmisített az olasz torpedókat.

Az olasz flotta blokálija Szomált

Róma, december 22. A szomáli tartomány-
 ban néhány nappal ezelőtt több olasz tisztet
 meggyilkoltak. Az olasz flotta ezért blokáli alá
 vette a szomáli partokat és több falut bombá-
 zott. A szomáli törzsek főnökei, akik lázadásra
 uszították a benszülőtteket, agyonlőtték.

Bokkai háztartási cikkek.
 k:
 345
 5:50
 4:50
 3:50
 . 18
 6.
 val
 k.

Riport a leépített öröm városáról

(Cluj-Kolozsvár, december 22. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Légy bármily elfogult a mai termelési renddel szemben, ismerd bár bűneit és hibáit igen kitűnően, azt el kell ismerned, hogy a kapitalista termelési rend — a középkor örömtörő életével szemben — az örömkönek s az örömköket szolgáló fényűzésnek csodálatos új világát teremtette meg.

Kolozsvár a háború előtt tipikus feudalista város volt, zárt és csöndes örömköket ismerő csak, a kispolgári unalom és a tudomány szelidsége karonfogva andalgott kies térein és halk utcáin. A háború és az impériumváltozás aztán egészen új világot varázsolt a nagyon is vidéki jelentőségű Kolozsvárból. Operát kapott, utcáin az üzleti élet moraja verte fel az évszázadok alvadt csendjét, kabarék, új üzletek, új iparvállalatok nyíltak meg.

Néhány hónappal ezelőtt Kolozsvárra is bevonult a táncórület. Olyan epidémikusan lépett fel, hogy mindenki azt hitte, — végre itt a nagy élet, a fővárosokat jellemző „grand vie”. Az előkelő éttermekben felhangzottak a négerduda, a saxofon exotikus hangjai, a párok alighogy lenyelték vacsoráikat, táncra perdültek és estétől reggelig ropták a schymmit, a tangót és a francia valcort. Az epidémia nem volt azonban tartós jellegű, pár hét alatt „bedöglött” ez a vállalkozás. A feudális lelkék visszasóhajtották a cigányzenét, a városi lelkületük pedig már elszoktak a cigányzenétől. Végül is a busongó lelkületek győztek, a „régijó világ” tipikus duhajjai, akik csak cigányzene mellett tudják földhözcsapni a poharaikat. A modern tánczene helyét újra a „Csak egy kis lány van a világon” című elégia töltötte be, a táncpárok szétbontak és a város legelőkelőbb étterme fölött ismét a sirva vigadás, a feudális exkluzivitás vette át az uralmat. Az örömet, a fiatalok örömet „leépítették”.

A saxofon és jazz-band egy kevésbé előkelő városrész ujonnan átalakított fényes kávéházába tette át működése színhelyét. Az új városrész nagyon örült a megtiszteltetésnek s a kevésbé busongó természetek nagy előszeretettel karolták fel a jazz-band ügyét. Zongott a zene és zongott a tánc pár héten keresztül, azonban ebben a városrészben — ha meg is volna a kedv — kevés a pénz és a jazz-band végül is beadta a kulcsot. Elmegy Kolozsvárról.

Hasonló a helyzet a különböző bárókban és kabarékban is. Az isten tudja, hogy milyen elszántság éleszti fel csufos bukásaik után ezeket a vállalkozásokat. De tény, hogy hosszú szünetelés után újra, meg újra kinyitnak, japán lámpaernyők alatt, a dekadens és bágyatag fények alatt megjelennek ugyanazok az arcook, ugyanazok az unott attrakciók, hogy éjjeltáján már szétbontanak s átadják az uralmat — az unalomnak.

Erdély ugynevezett kulturcentrumában baj van a kultúrával is. Könyv alig fogy, még most karácsonytájan is. A magyar színház minden erőfeszítése, hogy a komoly drámát népszerűsítse s így a nemes és halk örömkö számára nyerje meg a közönséget, — meddőnek bizonyult. A Peer Gynt és a Szerelem és halál játéka című klasszikus drámai művek üres házak előtt zajlottak le, a román operában Massenét gyönyörű operáját: a „Jongleur du Nostre Dame”-t szörnyű és kétségbeesett részvétlenség mellett mutatták be. Egyedül az operett vonz még, de ezek közül is csak a „látványos”, mint az Orlov is volt.

Bizonyos, hogy az okok nem jöhetnek létre okozatok nélkül. Az öröm menekülésének Kolozsvárról nagyon is kézenfekvő okai vannak. Elsősorban a kormány iparpolitikája, melynek legfőbb törekvése az, hogy megakadályozza Erdély centrumának iparosodását, a tordai medencében fekvő iparvállalatok fejlődését, melyek erős konkurenciát jelentenek a regáti iparnak. Örökös, minden átmenetnélküli tarifamelékek, vagonhiány, a drágaság növekedése, — s ezzel szemben a jövedelmek stagnálása, — ezek azok a látható okok, melyek Kolozsvár lakosságát, a lelki vonatkozások mellett, elűzik az öröm, a kedv forrásai mellől.

Az utóbbi hetekben hat-nyolc képművész zajlott le. A festőművészek állítása szerint a művészek költségei is alig térültek meg. Aki

tehát azzal állana elő, hogy csak a „könnyed” muza számára nincsen Kolozsváron publikum, annak ezt az egyetlen dokumentumot elegendő felsorolni annak bizonyítására, hogy itt bizony, ebben az ódon erdélyi városból nemcsak a

könnyű műszak vanak száműzve, hanem maga Pallas Athéné is.

A gazdasági nyomorúságuk természetesen velejárója az öröm nyomorúsága, a pénztelenségnek a szomorúság... (s. l.)

Tizennégy titkos jelentést találtak a letartóztatott agitátoroknál

Egyre több embert kompromittál a budapesti kommunista összeesküvés ügy

(Budapest, december 22. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) A bécsi szovjetdelegáció budapesti titkos szervezkedése ügyében a rendőri nyomozás egyre nagyobb méreteket ölt. A kémkedés és összeesküvés bűnügyébe egyre több személy kapcsolódik bele és mindinkább világosabbá válik a bécsi szovjetdelegáció titokzatos aknamunkája.

A rendőrség tegnap este kihallgatta Kulcsárt, aki bevallotta, hogy a szovjetdelegáció szolgálatában állott, megtagadta a vallomást azonban arravonatkozólag, hogy kik bízták meg a kémkedéssel és hogy kik vezetik Magyarországon ellen az aknamunkát. Kulcsárt szembesítették Marics Jenővel, aki szemébe mondta az újságíróknak, hogy nagyon jól tudta, milyen iratokat szállított a bécsi szovjetdelegációnak. A szembesítésnél jelen volt Kulcsár felesége is, akinek Marics szintén a szemébe vágta, hogy tudott férje megbízatásáról. Az akták, melyeket a rendőrség lefoglalt, 14 darab jelentést tartalmaznak, amelyek

tele vannak rendkívül fontos adatokkal, különösen gazdasági vonatkozású ügyekről. Leglényegesebb része a jelentéseknek az, amely a tisztviselők, a munkások, a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági alkalmazottak helyzeteéről, továbbá a szocialdemokrata párt viszonyáról számol be.

Kulcsárék megbízatása, amint az iratokból kitűnik, december 22-én járt volna le. Huszonkettedikén Bécsből az ottani delegáció tagjaival Moszkvába kellett volna utazniuk, hogy ott a szovjet propaganda-osztályának nagygyűlésén részt vegyenek. Ezen a gyűlésen megjelennek mindazok a megbízottak, akiket a moszkvai szovjet az egyes országok politikai és szociális helyzetének tanulmányozása céljából a különböző európai államokba kiküldött. Kulcsárnak ezen a gyűlésen Magyarországról, Marics Jenőnek pedig Jugoszláviáról kellett volna beszámolnia.

Katasztrófális árvizzel fenyeget a Szamos

A megáradt folyó eddig három házat döntött romba és egész városrészeket öntött el Kolozsváron. Dés fölött 180 centiméterrel nőtt meg a Szamos vízállása

(Cluj-Kolozsvár, december 22. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) A hirtelen jött hóolvadás következtében katasztrófális méretű áradások veszélyeztetik Erdély falvait és városait. Különösen a hegyvidékek medencéiben és völgyeiben fenyegetnek súlyos katasztrófákkal az áradások, mert a hegyek lejtőiről lerohanó hólemez zasztja a patakok vizeit és a folyók medrét. Nagyban súlyosbítják az áradásokat a vizár által megbontott jégtömegek, melyek elemi erővel sodorják magukkal a hidakat és gátakat.

Két hidat elsodort a víz

A Szamos hatalmasan megduzzadt vize a vizet fedő méteres átmérőjű jégtáblákat fel-feszítve, óriási erővel feszült neki mindennek, ami útjában feltartóztatta. Az éjszaka folyamán a Szamos vize és a felszabadult jégláblák elsodorták a kolozsvári Malom utcát a Karolina-térrel összekötő ósrégi fahidat, a tetővel borított, ugynevezett „németek pallóját”. Ezenkívül a vasuti állomástól nem messze eső, gyengeszekeretű fahidat is elsodorta az ár. A délutáni órákban az ár még fékevesztettebb erővel tört magának utat. A hatalmasra duzzadt hullámok a Szamos partján épült házak fundamentumát alámosta s este nyolc óráig három ház és egy műhely beomlását okozta. A házakban a Szamos felé eső oldalfalai óriási robajjal a folyóba zuhantak és a beomlott falak mentén álló butorokat is magukkal sodorták. A beomlott műhely gépei és szerszámjai közül semmit sem lehetett megmenteni, ugyszintén a butorokból sem, melyek nagyrészt igen szegény emberek tulajdonát képezték. A beomlott házakban tartózkodó lakók csak pusztá életüket tudták megmenteni s jajveszékelve tódultak ki a Malom-utca. A Malom-utca 12. szám alatti lévő beomlott ház dr. Kohn Hillel tulajdonát képezi s lakója egy szegény özvegyasszony volt, akinek két siketnéma leánya van. Minden értékét a Szamos dühöngő hullámai nyelték el. Hasonlóképpen elvitte az ár a Malom-utca 10. szám alatti asztalosműhely falait, amely Fischer asztalos tulajdonát képezte. Három szobájának berendezése teljesen a habok martalékává lett. A Malom-utca 14. szám alatti ház fala szintén a bőszielt elemek martalékává lett. A 14. szám alatti házban Lőb Mihály lakott, akinek szintén mindene odaveszett.

Víz alatt áll az Árpád-ut

Hasonló veszélyben forog a város Árpád-uti része is, ahol már eddig a 2. 8. és 14. számú házakat mosta alá és omlasztotta be az ár. A kiradó Szamos vize miatt az Árpád-ut felé meg-

szűnt minden forgalom. A Renner-börgyár felé közlekedő autóbuszok csak kerülő utakon érhetnek el a gyártelepre. A Vágóhid közelében lévő fahidat minden percben elsodrással fenyegeti az árvíz. Tartani lehet attól, hogy ezen a vidéken is kiönt a Szamos s a negyed lakóit elvágja a város centrumától. A megriadt emberek pánikszertien menekülnek a víztől veszélyeztetett negyedekekből, egyeseken idegrohamok vettek erőt, úgy, hogy a mentőknek kellett kórházba szállítani őket. Minden egyes árvíz alkalmával ezek a szamosmenti negyedekek forogtak veszélyben. A régi árvizekre való emlékezés természetes félelemmel tölti el az embereket, akik házaik kapuit betorlaszolja, próbálnak védekezni az elemek borzalmas ereje ellen. Egyes házak lakói már is felmenekültek butoraikkal és egyéb ingóságaikkal együtt a padlásokra.

De már nemcsak a rozogább épületeket fenyegeti a veszély, hanem komoly veszedelemben forog maga a Magyar színház is, amelynek a Szamos felé eső kökerítését az ár mindjobban alámosta. Félő tehát, hogy a kerítés áttörésével az ár magát a Magyar színházat önti el s lehetetlenné fogja tenni az előadások megtartását, különösen akkor, ha a színház mélyenfekvő diszletraktárát sikerül elöntenie az árnak.

Az ár előtölte a külvárosokat

A város határában fekvő cigánytelep lakosai az árviztől való félelmükben már a délelőtti folyamán kiköltöztek kunyhóikból. A délutáni folyamán az árvíz teljesen elöntötte a Kanalis utcát s elsodrással fenyegeti az egész cigánynegyedet.

Az árvíz katasztrófális méretei az egész város lakosságát nagy izgalomban tartják. A Wesselényi-utcai vashidról óriási tömegek nézik végig a rohanó habok félelmetes játékát ugyanarra, hogy a zsufolásig emberekkel megtelt hid ellenálló képessége is veszélyeztetve van. Mindenesetre nagyon jó volna, ha a rendőrség erélyes intézkedéseket foganatosítana abban az irányban, hogy a mások szerencsétlenségét szemlélő tömegek ne lepjék el a hidakat s ez által ne veszélyeztessék részben a hid épségét, részben pedig a forgalmat.

A villanyvilágítás teljes csődje előtt

Az áradás súlyos válságot idézett elő a város áramszolgáltatásában is. Egyes városrészekben a késő délutáni órákig szünetelt az áramszolgáltatás s egyiptomi sötétség honolt az utcákon. Az áram szünetelését az okozta, hogy a hidegszamosi villany-

telep turbinái az árvíz teltek meg. A kiküldött tudták meg megközelítő szolgálatát nem lehet. A délután folyamán lanytelep igazgatójának lovaskatona és egy hidegszamosi villanytelepalkal megközelíteni s Mikor e sorokat írjuk matban vannak. Este sötétült városrészekbe lámpák. Tartani lehet szaka folyamán még villanyszolgáltatásban, mekre nézve jelent su

Désca is kalas

A szamosmenti városok sítések szerint a Szamos trófális méreteket ölt. Szamos három óra lef emelkedett. A közelfek is árvíz veszélye fenyegette szabadult jégtömegek t. A hatóság mindenütt déseket tett. Nagy ár a Maros és Körös vidé folyók szintén kiléptek

Balla Béla kép

Két festőművész szerre a kolozsvári aradi festőművész r Budapestén is komo csomó új képpel jö Béla, hogy itt egy zönséget művészeté sikerülni is fog n nemcsak komoly, egyben tetszetős is. közvetlen hatásuak gét feltárók. Kom egyszerűséggel tud legduzzadabb form mitásokat, melyeke leleplezni és a néz den coloritakeresés problémakereső e mák keresője, ar szet vonalaiban, re kaiban jelentkezne gának ezeket a pr hullémaiban vetőd a feladat háru, ho esét ne hagyja Csupa sugár és ra a ragyogás és sug gultu képein is, sikerült a művészt gét megszólaltatni. festő, tehát egy rezentánsa, azonban mus maradaró ér hogy a megszokot Nagyszámú képei utcarészlet és egy v ragadóbb. Külön tizenöt éves fiáns természetnek ilye soknak és a jell revése és egyéni egy tizenöt éves fi moly mesternek is mely vásáros para a rajzon fölényes érzék párosul a le séggel. Tájrajzain rezdülések is érvé jövőre bivatott oktató kezekbe k fog megfutni.

Deák Nándor

a szinte romantik ki. A természet idealizáló hajlam vészettel és sok lombbászokkenés ményein, leegysz erővel. Különöse dag hegyoldalt szépen, valódi n szintén igen sok mes szemlélettel

csmár 23.

hanem maga.

természetes
a pénztelen-
(s. l.)**Itak**
ál
istaatokkal, küllő
yekről. Leglé
k az, amely a
kedelmi, ipari
elyze éről, to-
szonyáról szá-az iratokból
na le. Huszon-
egáció tagjai-
sznokok, hogy
nak nagygyü-
ülésen megje-
k, akiket a
gok politikai
nyozása céljá-
ba kiküldött.
gyarországról,
riáról kellett**amos**zeket öntött
zállásar-börgyár felé
6 utakon ér-
hid közelében
drással fenye-
hogy ezen a
egyed lakóit
megriadt em-
a víztől veszé-
idrogromok
öknek kellett
en egyes árvíz
negyedek fo-
kre való em-
ölti el az em-
rlaszolva, pró-
rzalmas ereje
felmenekültek
kal együtt aépületeket fa-
y veszedelem-
sz is, amely-
t az ár mind-
hogy a kerítés
gyar színházat
a az előadások
a a színház
erül előntenie

a külvárosokat

ánytelep lako-
már a dél-
hóikból. A dél-
előntötte
geti az egészei az egész vá-
u tartják. A
tömegek nézik
s játékát úgy-
rekel megteit
lyezettette van.
ha a rendőrség
tana abban az
renesétlenségét
hidakat s ez
a hid épségét,es csödjé előtt
ott elő a város
rosrészekben a
áramszolgáltatás
akon. Az áram-
szamosi villany-

telep turbinái az árvíz következtében jégkásával
teltek meg. A kiküldött munkások az árvíztől nem
tudták megközelíteni a telepet s így az áram-
szolgáltatást nem lehetett rendbehozni.

A délután folyamán dr. Roata mérnök, a vil-
lanytelep igazgatójának intervenciójára egy század
lovaskatona és egy szakasz pionír vonult ki a
hidegszamosi villanytelepre, hogy ottan munkála-
taikkal megközelíteni segítsék az elárasztott telepet.
Mikor e sorokat írjuk, a munkálatok még folya-
matban vannak. Este nyolc óra után végre az el-
sötétült városrészekben is kipyuladtak a villany-
lámpák. Tartani lehet azonban attól, hogy az éj-
szaka folyamán még üzemzavarok állanak be a
villanyszolgáltatásban, ami különösen az éjjeli üze-
mekre nézve jelent súlyos megpróbáltatást.

Désen is katasztrófával fenyeget az árvíz

A szamosmenti városokból érkezett telefonérte-
sítések szerint a Szamos vizállása Désen is katasz-
trófális méreteket ölt. A város határában folyó
Szamos három óra leforgása alatt 180 centiméterrel
emelkedett. A közelfekvő falvakat és magát a várost
is árvíz veszélye fenyegeti. A hidak lábánál a fel-
szabadult jégtömbök toronymagasságúra emelkednek.
A hatóság mindenütt széleskörű biztosító intézke-
déseket tett. Nagy árvizeket jelentenek különösen
a Maros és Körös vidékéről is, ahol a megduzzadt
folyók szintén kiléptek medreikből.

**Balla Béla és Deák Nándor
képművészete**

Két festőművész képművészete nyílt meg egy-
szerre a kolozsvári Ujságíróklubban. Balla Béla
aradi festőművész régen arivált piktor, akinek
Budapestben is komoly, nagy sikerei voltak. Egy
csomó új képpel jött most Kolozsvárra Balla
Béla, hogy itt egy csapásra hódítsa meg a kö-
zönséget művészetével. Ez minden bizonnyal
sikerülni is fog neki, mert Balla művészete
nemcsak komoly, megkapó művészet, hanem
egyben tetszetős is. Színei frissen égők, tónusai
közvetlen hatásúak és a természet közvetlenség-
gét feltárók. Kompozícióiba kiegyensúlyozott
egyszerűséggel tudja befogni a természet lélettől
legduzzadóbb formáit és egyben azokat az inti-
mításokat, melyeket csak a művész szemé tud
leleplezni és a néző szeméi elé varázsolni. Min-
den coloritizálás mellett is, Balla Béla
probléma-kereső ember, ama komoly problé-
mák keresője, amelyek magában a termé-
szet vonalaiban, rejtelmekben és diszkrét tit-
kaiban jelentkeznek. Nem ő maga adja fel ma-
gának ezeket a problémákat, hanem a tájak
hullámaiban vetődnek fel s a művészre csak az
a feladat hárul, hogy a ritka pillanatok kin-
csét ne hagyja kihasználatlanul elsikkadni.
Csupa sugár és ragyogás Balla művészete. Ez
a ragyogás és sugárzás áttör még borongó han-
gulatu képein is, melyekben talán leginkább
sikerült a művésznak saját egyénisége leglényeg-
gét megszólaltatni. Balla Béla impresszionista
festő, tehát egy kissé bevezett stílus rep-
rezentánsa, azonban művészete az impresszioniz-
mus maradaró értékeit összegezi képein anélkül,
hogy a megszokott szavakat szóhoz juttatná.
Negyzárma képei közül különösen egy váradi
utcarészlet és egy viharos alkonyati kép a legmeg-
ragadóbb. Külön fejezetet érdemelnek a művész
tizenöt éves fiának rajzai. Az eleven és a holt
természetnek ilyen élesszemű látása, a realitá-
soknak és a jellemzőnek ilyen pompás észre-
vése és egyéni formában való felépítése nem
egy tizenöt éves fiúnak, hanem egy kiérett, ko-
moly mesternek is dicsőre válna. Van egy rajza,
mely vásáros parasztasszonyokat ábrázol. Ezen
a rajzon főnyes vonalvezetés, pompás forma-
érzék párosul a legtisztább kompozíciós kész-
séggel. Tájrészletek a legintimebb természeti
rezdülések is érvényesülnek. Balla Géza nagy
jövőre bízott fiatalember, aki, ha megfelelő
oktató kezébe kerül, feltétlenül nagy karriert
fog megfutni.

Deák Nándor művészete a halk tónusokat,
a szinte romantikus finomságokat hangsúlyozza
ki. A természet nyereségével szemben a maga
ideálizáló hajlamait érvényesíti képein, sok mű-
vészzettel és sok elhivatottsággal. A virágzás, a
lombbuzogás megható óráit adja vissza fest-
ményein, leegyszerűsítve és mégis dokumentáló
erővel. Különösen egy nyári vegetációban gaz-
dag hegyoldalt rd vissza egyik képén igen
szép, valdi művészzettel. Poriréi és aktjai
szintén igen sok kompozíció tehetőséget és ne-
mes szemlélettel telt életlétást revelálnak. Deák

művészete nem hangoskodó, nem megdöbbenő,
nem hatásvadászó. Am azt, amit meg akar csí-
rálni, becsülettel csinálja meg és olyan érett-
séggel, mely a régi iskola reprezentánsait jut-

tatja eszünkbe.

Ugy a Balla Béla, mint a Deák Nándor
kiállítására egész napon át nyitva van és díjta-
lanul megtekinthető. (s.)

Átlag száz százalékkal drágább az új postatarifa

Három lej egy kezdés levél postója, öt lej egy pénzesutalvány

(Eucaresti-Eukarest, december 22. Az Uj
Kelet tudósítójától.) A postavezérgazgatóság
tegnap esti ülésén elhatározta, hogy a posta-
díjszabásokat a következőképpen emelik fel:

Levél postója 3 lej, levelezőlapé 1 lej,
képeslapé 2 lej, válaszlevelezőlap 2 lej, ujságok
és folyóiratok díja 10 bani, nyomtatványoké 3
lej, minta érték nélkülű csomagok 100 gramig
2 lej, ajánlott levél 6 lej, utánvételes blanketta
2 lej, postafiók díjak évenként 1200 lej, pénzes-
utalvány 5 lej, postacsomag kilogrammonként 8
lej, telefondíjak a megyében 10 lej, szomszéd-

megyébe 20 lej, távolabbi megyékbe 40 lej 3
perc egységenként.

A táviratok díja szavanként 1 lej, dringend
táviratoknál 3 lej.

Telefonelőfizetés az eddigi 2000 lejes kate-
gória után 3000 lejt fizet, a többiek változat-
lanul fenmaradnak. A postaügyi vezérgazga-
tóság határozatát először a minisztertanácsnak
jóvá kell hagyni és csak azután lép érvénybe.
Január elsejével valószínűleg erre még nem
kerül sor.

Kétévi fogházra ítélték a szatmári CFR-műhelyek volt főnökét

A vasut polgári úton követeli a károk megtérítését

(Satu Mare Szatmár, december 22. Az Uj
Kelet tudósítójától.) Egy heti tárgyalás után ma
délután hirdette ki nagy érdeklődés közepette az
ítéletet a szatmári törvényszék a sikkasztással és
más büncselekmények elkövetésével vádolt Cioc
Halambie vasuti műhelyfőnök és társai elleni bünté-
nyben. A tanúvallgatások alapján, a vád és a
védelem meghallgatása után a törvényszék Cioc
Halambie két évi fogházra, hivatalvesztésre és
politikai jogainak felfüggesztésére, Székely József-
fet orgazdaság miatt egyévi fogházra, Zégoni Imrét
lopásért két évre, Weber Károlyt lopásért egy évi

elzárásra, Gelsinger Józsefet lopásért nyolc hó-
napra, valamennyit pedig egyúttal hivatalvesztésre
és politikai jogainak felfüggesztésére is ítélték. Az
utóbbiakat büntetési minőségben is elítélte a bíróság.

Sebeczky Balázs, Asztalos Sándor és Er-
délyi Gyula vádlottakat a törvényszék felmentette.
Papp György ügyész a büntetések súlyosbításáért
az elítéltek felmentésért felebbetett. A felmentet-
t vádlottakra vonatkozó ítélet jogerős. Az államvasu-
tak magánjogi igényeit polgári utra utasította a
törvényszék.

Január elsejéig este 10 óráig tarthatnak nyitva az üzletek

(Eucaresti-Eukarest, december 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A munkaügyi minisztérium
na táviratban értesítette az összes munkaügyi inspektorátusokat, hogy az egész ország terü-
letére az üzletek estezését január 21 és január 1 közötti időre meghosszabbította. Ezalatt
az idő alatt a zárás 10 óráig van megengedve.

A munkaügyi inspektorátusok a fenti értesítés a mai nap folyamán még nem érkezett
meg, valószínű azonban, hogy a jövőre napon megérkezik, amikor is Kolozsvár területére
szintén érvényesül a rendelkezés.

A kolozsvári tábla helybenhagyta a Mezei-cégre kiírt hárommillió vámbírságot

Az ügyben szereplő tizenhét kereskedőt felmentettek

(Cluj-Kolozsvár, december 22. Az Uj Kelet
tudósítójától.) A kolozsvári ítélőtábla Manescu-
tanácsa ma hirdette ki az ítéletet a Mezei test-
vérek, kolozsvári szállító-cég elleni vámbírság
ügyében. Az ítélőtábla a Mezei testvéreket és
Reichel Gyula beszercei ügynököt hárommillió
lej vámbírság és a felmerült költségek megfi-
zetésére kötelezte. Az ügy előzményei rendki-
vül érdekesek és visszanyulnak még arra az
időre, amikor 1922-ben először indult meg a
forgalom Románia és Magyarország között.

A határok megnyitása után Reichel Gyula,
aki a budapesti Brusz Dávid cég megbízottja
felkeresett több kolozsvári és más erdélyi ke-
reskedőt és ajánlatot tett különböző textil- és
selyemárú vásárlására. A kereskedők az akkori
bizonytalan vám- és szállítási viszonyok között,
csak az esetben voltak hajlandók megrendelé-
seket eszközölni, ha a cég az árut ab itteni
raktár adja el, vagyis a szállítási és vámilleté-
kektől mentesen.

A budapesti cég elfogadta a kereskedők
feltételeit. A megállapodás az volt, hogy vám-
illeték fejében a vevők a megrendelt áru érté-
kének egy bizonyos százalékát fizetik az eladó-
nak. Tizenhét kereskedő kötött Reichel-vel ilyen
megállapodást. A budapesti cég 37 csomagban
állította össze a megrendelt árut és ezek kö-
zött hat csomag selyemárut tartalmazott. A
cég ugyanis ebben a hat csomagban összponto-
sította a tizenhét kereskedő által megrendelt
selyemárut. A küldeményt Budapestről a
Mezei Testvérek cég szállította Kolozsvárra egy
gyűjtővagonban, melyben még egyéb küldé-
mények is voltak.

A gyűjtővagon 1922. novemberében érke-
zett Kolozsvárra és a megállapodás értelmében
a Mezei cég felszólította Reichelt, hogy vámol-

tassa el és ossza szét a kereskedők címére az
érkezett szállítmányt.

A vád szerint Reichel ekkor megkísérelte,
hogy vesztegetéssel a selyemárut tartalmazó hat
csomagot kivonja a vámilletékezés alól. A vesz-
tegetési kísérlet azonban nem sikerült és a vám-
igazgatóság jegyzőkönyvet vett fel, amelyben
megállapította a vámcsalási kísérletet és a Mezei-
cégét, valamint Reichelt több mint hárommillió
lej bírsággal sújtotta és a küldeményt biztosíté-
ként lefoglalta.

Hosszu idő után, miközben az ügy felebbe-
zés folytán a bukaresti vezérgazgatóság, majd
a törvényszék elé került, a Mezei-cég egy újabb
szállítmánya érkezett a kolozsvári vámhoz, mely-
ben a Teleo Romana-gyárnak érkeztek külön-
féle gépek. A vámhivatal a bírság biztosítékául
ezt a küldeményt is lefoglalta, a gyár azonban
kiperelte és a vámhivatal kénytelen volt a gé-
peket kiszolgáltatni.

Az ügyben ekkor váratlanul újabb fordulat
állott be. A vámhivatal — dacára annak, hogy
a vámcsalási kísérlet óta közel másfél év telt el,
újabb jegyzőkönyvet vett fel az esetről, mely-
ben a tizenhét kereskedőt a címükre érkezett
árúk értékéhez viszonyítva kötelezte a 3 millió
lej vámbírság megfizetésére.

A mai táblai ítélet, mind a tizenhét keres-
kedőt, akiket az ügyben dr. Fischer Tivadar
képviselt — felmentette és csupán a Mezei
cégét és Reichel Gyulát kötelezte a bírság
megfizetésére.

* Nagyváradon hirdetésekkel előfizetéseket
felvesz és reklamációkat elintézt az Uj Kelet nagy-
váradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emlék-
tér 2. (ernyőzet.)

Steiger önvallomása a Steiger-perről

Stanislaw Steiger, akit a lengyel elnökség ellen elkövetett merénylet vádjával szombaton felmentett, a következő megrázó önvallomást tette a „Neue Freie Presse” tudósítója előtt.

Mielőtt beszélni kezdenék peremről, úgy érzem, meg kell magyaráznom, hogyan volt lehetséges, hogy aránylag nyugodtan és idegesség nélkül viselkedtem az eljárás végéig. Minden veszély és minden nehézség közepette egyetlen érzésem volt: az, hogy ártatlan vagyok. Ez volt az az érzés, amely nem engedte meg, hogy a szörnyű vád alatt összeomoljak és egészen a per befejezéséig minden erőmmel küzdjek igazamért. Most, egy nappal felmentésem után, aránylag oly kevéssé vagyok leajutva, hogy akár mindjárt folytathatnám rendes munkámat, amelyet tizenhét hónappal ezelőtt abbahagytam.

Emlékezéseim mindenképp visszavisznek letartóztatásom pillanatához. Közvetlenül a merénylet után olyan zavar állt be a Mária-téren, hogy önkéntelenül is az egyik kapualjba menekültem, nehogy a tömeg agyonnyomjon, vagy egy esetleges robbanás esetén bombaszilánkok érjenek. És ott a kapu alatt fogtak el. A letartóztatás pillanata borzalmas volt, de egészen rövid és különben is meg voltam győződve arról, hogy a legközelebbi percekben ki fog derülni mennyire ártatlan vagyok és hogy semmi részem nem volt a merényletben. Éppoly elfoghattak volna akárki más a bűnösök közül, mert hiszen abszolút zűrzavarban mindenki gyanút kelthetett.

A rendőrszobába vittek és az első öt nap alatt, amíg a rendőri vizsgálat tartott, 1924 szeptember 5-től 11-ig, teljes lelki nyugalommal és minden félelem nélkül viselkedtem. Szeptember 11-én a fogházfelügyelő megjelent cellámban és felszólított, hogy csomagoljam össze dolgaimat. Biztosra vettem, hogy most már meggyőződtek ártatlanságomról és haza engednek. Amilyen gyorsan csak tudtam, összeszedtem holmijaimat és kopogtattam az ajtón, jelezve, hogy kész vagyok. Egy ideig senki nem jött felém. Később a rendőr, aki kint ült állt, beszólt a figyelőresem, hogy mit akarok. Megmondtam, hogy itt volt a fogházfelügyelő, aki szólt, hogy hazamehetek. A rendőr a fejét rázta és jelezte, hogy legyek csak türellemmel. Türelmesen vártam, hogy a felügyelő újra jöjjön és örömtől repesve ugrottam fel a puccsra, amikor a cellaajtót újból kinyitni hallottam.

A fogházfelügyelő, akit két rendőr kísért, felszólított, hogy kövessem.

— Hová megyünk? — kérdeztem.

— Kihallgatásra — hangzott a rövid felelet.

Ez a pillanat volt a legrettenetesebb, amelyet perem egész ideje alatt átéltem. Ebben a pillanatban ugyanis világossá vált előttem, hogy statáriális bíróság elé állítanak. Egy percig sem volt előttem kétséges, hogy ez a bíróság, közvetlenül a merénylet után, mit jelent a köztársasági elnökre nézve. Tudtam, hogy azzal, hogy bíróság elé állítanak, kimondották a halálos ítéletemet és ez a váratlan, szörnyű felismerés, amely szabadságom elvesztését reménytelően oly durván felváltotta, csaknem összetört. Ebben a pillanatban még az a meggyőződés sem segített rajtam, hogy itt csak egy borzasztó félreértésről van szó. Sokat hallottam arról, hogy ezek a rögtönítélő bíróságok mennyire minden bizonyítás nélkül és mily sietve ítélkeznek. És közvetlenül ezután a rettenetes felismerés után, hogy tudniillik a halálos ítéletemet már meghozták, még egy másodikkal, nem kevésbé felelmetes benyomás is ért. Amikor beléptem abba a szobába, ahol a bíróság elé való utalás céljából felveszik a személyi adatokat, az egyik asztalon menyasszonyom kalapját láttam feküdni. Ebből megtudtam, hogy menyasszonyomat is letartóztatták és hogy őt is a rögtönítélő bíróság elé állítják. Kegyetlenül hatott a tudat, hogy ezt a virágzó, fiatal életet magammal rántom a halálba.

A rövid ut alatt, amíg a rendőri fogdából, csukott tolonckocsin a bíróság épületébe mentünk, a szó szoros értelmében örjögtem és eszméletlenül ki voltam. Nem tudtam, hogy lovasrendőrök kísérik a kocsit, nem tudtam, hogy meddig utazunk és hogy mi történt, csak arra emlékszem, hogy a két rendőr és a fogházfelügyelő jelenléte ellenére, bent a kocsiban, kezemet tördelve, hangosan ismételtam a szavakat:

— Istenem, te tudod, hogy ártatlan vagyok!

Ez a teljes lelki zavartság csak akkor szakadt meg, amikor már a rögtönítélő bíróság előtt álltam.

tam. Az volt akkor a határozott érzésem, hogy már a legközelebbi percben meg kell halnom. A halálfélelem, amelyet egy elítéltnél közvetlenül a kivégzés előtt ki kell állania, a legrettenetesebb módon saját magamon tapasztaltam. Mert akkor alig láttam utat a menekülésre. A bíróság előtt aztán ismét ráeszméltem, hogy nyugodtan kell viselkednem és a lehetőség szerint minden rendelkezésemre álló eszközzel védenem kell magamat. Ez a felismerés visszaadta erőm egy részét. Attól a naptól, hogy a rögtönítélő bíróság elé állítottak, egészen addig, amikor a kivégzésemnek vége kellett volna mennie, összesen négy napidő volt. Hogy mit jelentett rám nézve ez alatt a négy nap alatt, tisztán fizikai szempontból is, a védelem és a tárgyalás, senki sem tudja elképzelni. Én magam is alig tudtam megérteni, hogy hogy bírtam ki akkor azt a feszültséget. Az államügyész vádbeszéde leajutó hatást tett rám, pompásan kidolgozott beszéd volt, lényegében természetesen Paszternák táncosnő vallomásán nyugodott, de olyan szilárd konstrukciója volt, hogy még előttem is megtámadhatatlannak látszott. Ha történetesen a másik asszonyt, Nedevét, aki szintén ellenem tanuskodott, a rögtönítélő bíróság már szintén kihallgatta volna, bizonyos vagyok benne, hogy 1924. szeptember 5-én agyonlőnek.

A tárgyalás a rögtönítélő bíróság előtt szeptember 13-án és 15-én reggel kilenctől este tizenegyig szakadatlanul tartott. Szeptember 15-én a bizonyítási eljárást befejezték és a bíróság visszavonult, hogy ítéletet hozzon. Nem tudom miért, de úgy határoztak, hogy az ítéletet csak másnap délután 11 órákor fogják kihirdetni. Elítéltezem esetén már előre el volt döntve, hogy engem délután két órákor, tehát az ítélet kihirdetése után három órára, agyonlőnek. Bármilyen csodálatosnak is hangzik, ezen az éjszakán pompásan aludtam. Amikor este tizenegy órákor visszavezettek cellámba, olyan fáradt voltam, hogy szónal a puccsra estem és szemeimre rögtön álom borult. Mégsem volt ez reodes alvás, inkább valami ájulásképe, ami könnyen érthető, ha meggondoljuk, hogy két napon keresztül és naponta tizenegy órán át a legélesebb keresztkérdések alatt állottam és valójában fizikailag is alig volt már erőm, hogy a rettenetes vád nyomásával szemben felszínen tudjam magam tartani. Ezen az éjszakán, amelyet a balálom előtti utolsó éjszakának tekintettem, álom nélkül aludtam 11

órától reggel 9-ig. Reggel kilenc órákor felköltöttek és készülnöm kellett, hogy utolsó utamat megtegyem. Borzalmas volt az a két óra, amely kilenctől tizenegyig eltelt. Amikor lementem a lépcsőn a tárgyalóterembe, hogy ott átvegyem az ítéletet, a toronyóra éppen tizenegyet ütött. Ekkor mint egy villám cikkázott keresztül agyamon a gondolat, hogy most már csak három órát fogok élni és hogy amikor a torony a két órát fogja ütni, én már minden bizonnyal halott leszek. Világosan emlékszem, hogy a tárgyalóteremben csak a közönség tekintete tartott a lábamon. Amikor láttam azt a tömeget, amely feszült figyelemmel kísérte minden mozdulatomat, önkénytelenül is megkeményítettem magam, merev katonai tartást vettem fel és úgy vártam sorsom eldőlését. Mégis voltak pillanataim, amikor közel voltam az elszédüléshez és úgy reszkettem, hogy csak a legnagyobb energiával bírtam megállni a talpamon.

Amikor az ítélet kihirdetésénél ezeket a szavakat hallottam: „A bírák véleménykülönbsége miatt...” hirtelen úgy éreztem, hogy elektromos átlás éri a testemet és a következő pillanatban az a feszültség, amely a közvetlen halálfélelem miatt volt bennem, egyszerre megszűnt. Az ítélet további részét szintén már nem is hallottam, mert már nem is érdekelt. Ezután visszavezettek a cellámba és tudtam, hogy legalább pillanatnyilag meg vagyok mentve.

Ezután egy aránylag nyugodt idő következett, amelyet az újrafelvételi per előkészítésére szenteltek. Nem akarom itt részletesen elmondani vizsgálati fogságom történetét, amely valójában borzalmas volt és amelyről bizony érdemes volna beszélni, azt akarom csak néhány szóval vázolni, ami közvetlenül a második per befejezése előtt történt. Amikor dr. Franke elnök a tárgyalást bezárta, meg voltam győződve arról, hogy el fognak ítélni. Az elnök zárószava után a védelemnek már nem lehetett szerepe és az volt a határozott benyomásom, hogy az elnök tulajdonképpen már kimondta elítélésemet. El voltam készülve arra, hogy amennyiben elítélnek, odakiáltom az esküdtnék:

— Uram, Önök önmagukat ítélték el.

Amikor azonban kihirdették a felmentő ítéletet — ez már tulsok volt nekem. — És ismét csak a közönség jelenléte tartott vissza az összeeséstől. Most már ez a borzalmas álom is elmúlt, visszatértem szüleimhez és csak azt az egyet kívánom és remélem, hogy ez a borzalmas álom valahogy még egyszer vissza ne térjen, sem nálam, sem senki másnál és hogy ez a rettenetes tévedés, mely velem történt, intő példa legyen a jövő hasonló eseteire.

Az új román-jogoszláv közvetlen vasut új menetrendje

Egyelőre még nem lesz rendszeres teherforgalom. Hogyan és hol történik az utlevelek és csomagok átvizsgálása

(Cluj-Kolozsvár, december 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) B. karasti jelentés alapján tegnapi számában jelentette az Uj Kelet, hogy január elsején nyílik meg a forgalom számára a román-jugoszláv közvetlen vasutvonal.

Ujévtől kezdve naponta két vonatpár fog közlekedni Temesvár és Bázias között, amelyeknek Versecen lesz csatlakozásuk a jugoszláv vasutakkal. A 189 számú személyvonat, amely a Temesvár—Dömnitz—Elena—Bázias vonalon közlekedik, 5 óra 27 perckor indul és 11 óra 19 perckor érkezik Báziasra. Ennek ellenvonata, a 190 számú személyvonat 3 óra 24 perckor indul Báziasról és 9 óra 7 perckor érkezik Temesvárra. A 191 számú személyvonat Temesvárról indul délután 5 óra 17 perckor, Báziasra érkezik este 9 óra 47 perckor. A 192 számú ellenvonat indul Báziasról délután 2 óra 4 perckor és este 7 óra 3 perckor érkezik Temesvárra.

A tehervonatok egyelőre csak mint szükségvonatok fognak közlekedni Stancara Moravitz, Versec, Glavna-Stanica, Bela-Crkva és Bázias között és csakis a szomszéd határállomás előzetes engedélye esetén. A Jasa Tomic Nincicevo vonalon csakis jugoszláv szerelvények fognak közlekedni, amelyek nem is állanak meg román területen. Viszont a Stancara Oravica-Versec és Glavna-Stanica vonalon román mozdonyok és személyzet lesznek a vonatoknál, az utasok, a podgyász, az áruk és a vagonok kölcsönös átadása Versecen történik. Ennek megfelelően a Bela-Crkva és Bázias között közlekedő vonatokon jugoszláv lokomotívok és személyzet lesz, míg az utasok, a podgyász, áruk és vagonok kölcsönös átadása Bázison történik. Ugyancsak román személyzet és mozdonyok lesznek a Cruceni és Jasa-Tomic között közlekedő vonatokon. Az utasok, podgyász, áruk és vagonok átadása

egyelőre jugoszláv területen, Jasa-Tomicban fog történni, amíg Curceniban megfelelő állomást nem építenek.

A vámvizsgálat és az utlevelek láttamozása a következő állomásokon jugoszláv személyzet által történik: Ninciceo, Iasa-tomic Versec és Bela-Crkva, viszont Cruceni, Stancara-Moravitz és Bázias állomásokon a CFR szervei végzik ezt a munkát. Az áruszállítványok expedíciója nemzetközi fuvarlevelekkel történik. Ez alól a rendelkezés alól a következő értékek szállítása képez kivételt: arany, ezüst, platina, ércpáng, vagy papírpáng, drágakövek, valódi gyöngyök, ékszerek és más érték tárgyak, művészeti tárgyak, festmények, szobrok, bronzok és régiségek. Abban az esetben, ha a szállítandó tárgyak csak az egyik ország rendelkezéseit tekintik érték tárgynak, akkor a szállítástuk nem történhet nemzetközi fuvarlevéllel és a szomszédállam határállomása nem is fogadja el a szállítványt. Ebbe a kategóriába sorozzák Jugoszláviában a rózsakivonatot és a rózsakivonatot is. A vasut egyébként nem vállal felelősséget azokért a károkért, amelyek a szállítólevél pontatlanságából és helytelen kitöltéséből származnak. A feladó köteles beírni a szállítólevélbe a közbassó állomásokat is, mert különben nem fogadják el a szállítólevelet. A határállomásokként a következő állomások szerepelnek: Iasa-Tomic, Cruceni, Versec, Tamara-Moravitz, Bela-Crkva és Bázias.

Az utlevelek vizsgálatát minden állam a maga területén végzi, vagyis Tamara-Moravitzán, Báziasban és Curceniban a román határrendőrség, Versecen, Blavna-Stanitzában, Bela-Crkvában és Iasatomicban a jugoszláv határrendőrség. Azok az utasok, akik Stancaramoravitz és Bázias között lépik át a határt, nem kötelesek utlevelet és vizumot váltani, hanem elegendő a határátlépési igazolvány is.

Az Uj Kelet az egyes
ság napilapja
Szerkesztők: Giszka
Felső szerkesztő D
Közlekedési árak: Eg
240 lei, félév
Az Uj Kelet cikkei
megjelölésére

Az emlékezés
emberért gyuljon
is volt zsidó és m

Szerda
5686. Tévét 6.
1925. dec. 23.

egyetlen hivatása
gadja, elhazudja
Asszimilációnak
zugságot és a ne
és egyenlőség m
tása volt. Végzet
ujjféledés hajnal
idő, nem is olya
egyet jelentett a
szolgai eltűnni ak
területén.

Az őszinte él
igaz megnyilván
sok voltak, de n
tak hatalmas zsi
zsidó irodalom.
csunya korszak
asszonyemberé a
bejött korszakba
támadást a tetsz
kes, hogy éppen
nem először tört
földjén. Valamik
kivert vadja v
nagy Byron „H
az örök nép ör
Most, a tudatos
megint csak egy
Eliot volt az,
„Daniel Derond
ségek hirdetője

Külföldön ass
Eliot. Költő a
Egész életét a
tötte ki és ebb
rátalált a zsidó
Grätz és Junz
amikor ezt meg
érett arra, ho
vet. Megtaunt
séges ideálkná
világát tárta n
amelyekhez has
tében elő nem
meg a zsidó n
hétköznapi is
zsidó néplelek
vágyakozását a
zást Eliot regé
zsidó lánykaba
resztény körny
emeli magasra
rajongó zsidó
népnek újjate
tinában akarja

De Eliot r
lott sikra a z
és vitairatok j
dők és az elle
nemzeti eszme
zott be. A zsi
látja, hogy a
nemzeti külö
és ezzel meg
fajokkal való
zsidók lemond
ról, akkor az
hogy a kozm
ami egyet jel

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Erzsébet
Főszerkesztő: Dr. Marton Erzsébet
Előfizetési árak: Egy hónapra 55 lei, negyedévesen 240 lei, félévesen 430 lei, egész évre 830 lei.
As Uj Kelet cikkeinek utannyománossá segek a farsz megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Az emlékezés szép halotti mécsese ma olyan emberért gyuljon ki zsidó szívekben, aki nem is volt zsidó és mégis ezerszer jobban, ezerszer igazabb lélekkel tudta megérezni a tetszhalott zsidóság halk, életet sóvárgó érverését, mint a magunk véréből való hivatásos orvosaink. Mi még emlékszünk arra az életelő nagy hazugságra, amellyel az elmúlt évszázad korszellemé úgy vette körül a zsidó nép testét-lelkét, mint valami álcázó gázburok és amelynek egyetlen hivatása az volt, hogy elrejtse, letagadja, elhazudja a burok mögött rejlő lényegét.

Szerda

5686. Tévét 6.
1925. dec. 23.

Asszimilációnak hívták ezt a lélekölő nagy hazugságot és a negyvennyolcas évek szabadság és egyenlőség mozgalmának csunya fattyuhajtása volt. Végzetes hatását még ma, a nemzeti újjáéledés hajnalán is bőven érezzük, — de volt idő, nem is olyan régen, amikor zsidónak lenni egyet jelentett a magát-eltagadással, az alázatos, szolgálai eltűnni-akarással, Nyugateurópa egész területén.

Az őszinte életakaratra nem volt egyetlen igaz meggyilvánulása sem. Nagy zsidó politikusok voltak, de nem volt zsidó politika és voltak hatalmas zsidó írók és költők, de nem volt zsidó irodalom. A tepszedés, az élve rothadás csunya korszaka volt ez. És egy nemzsidó asszonyemberé az érdem, hogy ebben a kétségbeesítő korszakban csengő hangon kiáltott fel: támadás a tetszhalott zsidó nép fülébe. Érdekes, hogy éppen Angliában történt ez és hogy nem először történt hasonló dolog az angolok földjén. Valamikor régen, amikor a zsidóság kivert vadja volt a népek társadalmának, a nagy Byron „Héber melódiái“ érzékítették meg az örök nép örök vágyát a föltámadás után. Most, a tudatos öngyilkosság 1870 es éveiben megint csak egy angol költő, az asszony George Eliot volt az, aki egy hatalmas regényben a „Daniel Deronda“-ban a zsidó nemzeti remény-ségek hirdetőjeül lépett fel.

Különös asszonyember volt ez a George Eliot. Költő a szónak legnemesebb értelmében. Egész életét a szépségek után való kutatás töltötte ki és ebben a kutató nyugtalanságában rátalált a zsidó népre. A zsidó nép történetét Grätz és Junz történelmi műveiből ismerte és amikor ezt megismerte, ellenállhatatlan vágyat érzett arra, hogy megtanulja az ősi héber nyelvet. Megtanulta — és ez a héber tudása a fenséges ideálokhoz és megérzésekhez olyan egész világot tárta meg szépségkereső szemé előtt, amelyekhez hasonlók semmi más nép történetében elő nem fordulnak. Megdöbbenve állott meg a zsidó nép örök marliuruma fölött és a hétköznapi iszapja alatt meg tudta látni a zsidó néplelek mély idealizmusát és évezredek vágyakozását az újjászületésre. Ezt a vágyakozást Eliot regényének főhősöjében, egy fiatal zsidó lánykában személyesítette meg, aki keresztény környezetben büszke rendületlenséggel emeli magasra népének zászlaját — és egy ifjú rajongó zsidó személyében, a Dánielben, aki népének újjáteremtését az ősi hazában, Palesztinában akarja megkezdeni.

De Eliot nemcsak költői alkotásokban szállt síkra a zsidó nép nemzeti jogaiért. Cikkék és vitairatok jelentek meg a tollából. „A zsidók és az ellenségeik“ című vitairatában a zsidó nemzeti eszme nagyszerű harcának mutatkozott be. A zsidó nép nagyságát éppen abban látja, hogy a „legjobb erőt évezredek által nemzeti különállásának megvédésére fordította és ezzel megakadályozta a zsidó népnek más fajokkal való demoralizáló keveredését.“ „Ha a zsidók lemondottak volna erről az elkülönülésről, akkor az a veszély fenyegette volna őket, hogy a kozmopolita indifferentizmusba esnek, ami egyet jelent a cinizmussal.“

Egy nemzsidó poétának meglátásai ezek, olyan korban, amelyben a nyugateurópai zsidóság már valóban belésett ebbe a hazug indifferentizmusba és politikai cinizmusba. George Eliot szava (a Daniel Deroudát 1876 ban írta) visszhang nélkül hangzott el, csak úgy, mint ahogyan a másik nagy angol írónak, a zsidó Disraelinek „David Alroy“ című regénye. De a Daniel Derouda, csak úgy, mint a Dávid Alroy, már egy jobb és igazabb zsidó jövő ihletes meglátásának költői szülötte és ha az a megértéssel teli profétai megjegyzés nem is zsidó szívből áradt felénk, mégis: felénk áradt és mi, zsidók, hálás szívvel gyújtjuk meg a megemlékezés halotti mécsesét évforduláskor.

George Eliot, a nagy költő és a zsidóság szerelmese, 1880 december 23 án mult el az élők sorából.

— **Holnap jelenik meg az amnesztia-rendelet.** Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial“ holnapi számában megjelenik a királyi amnesztia-áról, illetve a büntetések elengedéséről szóló királyi kizirat. Hír szerint az amnesztia nem lesz olyan széleskörű, mint a tavalyi.

— **Óriási késéssel érkeznek a nemzetközi vonatok.** Bukarestből jelentik: A nemzetközi vonatok óriási késéssel érkeznek meg a fővárosba. Az Orient Expressz 1925, a jugoszláv gyors 113, a berlini gyors 180 perc késéssel érkezett Bukarestbe.

— **A nagyszentmiklósi zsidó ifjuság Chanukkaestélye.** Jól sikerült, nívós Chanukka-ünnepély keretében ünnepelte meg a nagyszentmiklósi zsidó ifjuság a makkabeusi szabadságharc emlékeztétét. Az ünnepség programja a következő volt: Mincha ima után gyertyagyújtás és Mázor Car az énekkar közreműködésével, Raschofszy sómér prólógust mondott, Wittenberg Ibi sómra elszavalta Morris Rosenfeld örökszép versét a chanukkagyertyáról, az énekkar előadta a Techezákna című indulót. Az ünnepi beszédet dr. Deutsch Ernő fő-rabbi tartotta, utána Hausler Maca és Stein László sómérok bájos dialógusa következett. Az énekkar „Sam bin kóm arázim“ számát Goldschmidt Ernő sómér szavalata követte, aki Patai József: Egyszer volt című versét adta elő. Az ünnepélyt a Hatikva rakasztette be. Az énekkar Klein Hearik csehslavákiai sómér dirigálta hozzáértéssel.

— **Csathó Kálmán és Surányi Miklós kapták a Pécely-díjat.** Budapestről jelentik: Az Akadémia az ezévi Pécely-díjat Csathó Kálmán „Földiakkal játszó égi tünemény“ és Surányi Miklós „Nápolyi asszony“ című történelmi regényei között osztotta meg. Minikét regény 1924-ben jelent meg a magyar könyvpiacra.

— **A „Hakkinor“ próbái.** A „Hakkinor“ Zsidó Zeneegyesület ezuton is értesíti tagjait, valamint az érdeklődőket, hogy próbáit kedden, csütörtökön és szombaton tartja, este 9 órai kezdettel a „Tarbut“ tanári termében. Ugyanekkor új tagok is felvételtnek.

— **Konstancában összeváltak a kormányhű és disszidens liberálisok.** Konstancából jelentik: A disszidens liberálisok tegnap naggyűlést tartottak, amelyen erősen kikelték Bratianu Jonel ellen. Szerintük Bratianu miniszterelnök nagyon elhanyagolja a pártügyeket és így nem is tekinthető már a párt elnökének. A gyűlésen a disszidensek és a kormányhű liberálisok között összefúzásra, sőt tettegességre került sor.

— **Jorga is kétszínűséggel vádolja az Univerzui főszerkesztőjét.** Bukarestből jelentik: Jorga lapja, a „Neamul Romanesc“ erőlyes támadást intéz Stelian Popescu ellen. Azzal vádolja meg, hogy a nemzeti párt egizse alatt üzleteteket bonyolít le a kormánnyal.

— **Elfogták a szezon első kabátlovaját.** Tegnap reggel feljelentés érkezett a kolozsvári rendőrség büntügyi osztályához egy ismeretlen tolvaj ellen, aki koldulás ürügye alatt belopozott egy ismert uriházba és az előszobában lévő fogasról elemelte a háztulajdonos huszezer lej értékű téli kabátját. Ma délelőtt aztán a tolvaj véletlenül hurokra került Mandel József rovtanultu csavargó személyében, akit az első kerület egyik rendőrszektája éppen akkor fogott el, mikor az öt üldöző uriember elől, aki a rajta levő kabátban felismerte barátja tulajdonát, a tömegben el akart tűnni. Mandel a rendőrségen beismerte a lopást. A jegyzőkönyvek felvétele után a szezon első, tettenért kabátlovaját átadták az ügyészségnek.

* **„Gerul“** halkezeskedelmi társaság értesíti a t. közönséget, hogy Sallak Dezső és Konkoly István cégüknél állandóan árusítanak friss és élő halakat.

— **Eljegyzés.** Stein Friduskát Rettegről, eljegyezte Farkas Benczi Retteg. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Rendezik a bírósági viszonyosság kérdését Magyarország és az utódállamok között.** Budapestről jelentik: Csehország és Jugoszlávia a napokban azzal a kérelemmel fordultak Magyarországhoz, hogy a bírói eljárás viszonyossági kérdését egymás között rendezzék. Magyar részről ebben az irányban már régebben történt kezdeményezés, a szomszédállamok azonban a szabályozás elől ezidőig elzárkóztak. A tanácskozások tárgya az lesz, hogy milyen intézkedések életbeléptetése mellett volna lehetséges a szomszédos országok bírósági ítéleteinek kereskedelmi és jogi vonatkozásban való érvényesítése. Beavatott körök remélik, hogy a közeljövőben meginduló tanácskozások teljes eredményre vezetnek.

— **Véglegesen megállapították a katonatisztek fizetését.** Bukarestből jelentik: A hadügyminisztérium ma délelőtt ülést tartott és a következő tisztifizetéseket határozta meg: Hadtestparancsnok tábornok, nős, 3 gyermekkel 17.130 lej, nős gyermek nélkül 16.781, nőtlen 16.011 lej, Tábornok divízióparancsnok 3 gyermekkel 15.293, gyermek nélkül 14.596, nőtlen 14.792, tábornok brigádparancsnok 3 gyermekkel 14.596, gyermek nélkül 14.442, nőtlen 14.111, ezredes brigádparancsnok 3 gyermekkel 10.989, gyermek nélkül 10.676, és nőtlen 9.593 lej. Alezredes 3 gyermekkel 9.894, gyermek nélkül 9602, nőtlen 9540, őrnagy 3 gyermekkel 9413 gyermektelen 9.149, nőtlen 9.099, százados 3 gyermekkel 8.624, gyermek nélkül 8.348, nőtlen 8.308, főhadnagy 3 gyermekkel 7.178, gyermek nélkül 6906, nőtlen 6865, hadnagy 3 gyermekkel 6990, gyermek nélkül 6725 és nőtlen 6496 lej. Az összegekben minden pótlék benne van. A bizottság határozata végleges. A tisztek már januári fizetésüket is ennek megfelelően fogják kapni.

— **Kinevezették a Galantis-ügy miatt öngyilkossá lett Bulescu fővámgazgató utódját.** Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma délelőtt kihallgatáson volt a királynál és több kinevezés jóváhagyását kérte. Politikai körökben élénk kommentárokat fűznek a pénzügyminiszter kihallgatásához. Így az új kinevezések közül főleg az keltett nagy visszataszítást, amely a külügyminisztérium alapkezelő osztályához, ahol tudvalevőleg nagy sikkasztásnak jöttek nyomára, és emiatt Popescu igazgatót rendelkezési állományba helyezték, Spassiu volt pénzügyminiszteri igazgatót nevezték ki. A külügyminisztérium fő-tisztviselői körében az a felfogás uralkodik, hogy Popescu helyébe régebbi és érdemesebb tisztviselőt kellett volna kinevezni az alapkezelő osztály igazgatójává. A pénzügyminiszter által előterjesztett és király által jóváhagyott kinevezettek között van Xaxanovicu, a Banca Nationala helyettes vezérigazgatója, akit újabb hat évre erősítették meg állásában. A királyi dekrétum következtében S. Stoicescu igazgató öt évre, a másik Stoicescu pedig, aki cenzor, három évre lett újból a Banca Nationalához kinevezve. Az öngyilkos vámvézigazgató helyett Cincescu, a Cassa de Depuneri vezérigazgatóját nevezték ki, míg a Cassa de Depunerihoz Zimfir Bratescu, az adóügyek igazgatóját, ennek helyébe pedig Christu Simiont nevezték ki.

* **Mindenféle rokkó és egyéb parókákat** kikölcsönzünk. „Ideál“ Str. Universitatii (volt Egyetem u.)-2., hölgyfodrász, manicure és kozmetikai szalon.

* **Orvosi hír.** Dr. Láng Mór fogorvos rendelését Dejen Piata Unirii (Főtér) 19. sz. alatt megkezdte.

* **Baila Béia festőművész** képkiallítása az újságíróklub Monostori-ut 18. (Calea Motilor) szám alatti helyiségében megnyílt. A kiállítás egész napon át nyitva van és díjtalanul megtekinthető.

* **Állandó friss pörkölésű kávék** Atlantica Wesselényi u. 1. Tea, kakao, gyarmatárak nagy raktára.

Szívbetegék és érelmeszesedésben szenvedők a természetes „Ferencz József“ keserűvíz használatával könnyű és pontos bélműködést érnek el. Klinikai vizsgálatok igazolják, hogy a **Ferencz József-víz**, a véredények megbetegedésénél is kitűnő szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben. — 2

KÖZGAZDASÁG

Nagy csalódást okozott a karácsonyi vásár

A textilpiacon egyáltalán nem, a fűszerpiacon pedig alig volt forgalom

(Cluj-Kolozsvár, december 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már csak két nap választ el az idei karácsonyi vásár befejezésétől és így már összeállithajuk a vásár mérlegét. Az eredmény, bár a kereskedők nem tápláltak nagy reményeket, várakozáson aluli és jóval mögötte marad az elmúlt évek folyamán elért karácsonyi vásárok eredményének.

A fűszer- és gyarmatáru piacon a nagyban elarusítás forgalmának még az elmúlt hetek alatt kellett volna lebonyolódni, de a kiskereskedők, főleg pedig a vidéki cégek tartózkodtak mindennemű vásárlástól. Ennek oka az általános gazdasági és pénzügyi feszültségen kívül még az is, hogy egyes helyeken az időjárás járhatatlanná tette az utakat, a vasúti szállítástól pedig még a fővonalak mentén lévő cégek is iktóznak. Ez azonban csak mellékes ok, mert főoka a vásárlástól való tartózkodásnak mégis csak a nehéz gazdasági és pénzügyi helyzet.

† Teljes tanácsulást tart 29-én a kolozsvári iparkamara. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara december 29-ére, kedd délután 3 órára, teljes igazgatótanács ülést hívott egybe. Az ülés napirendjén a tizenhárom levelezőtag megválasztása is szerepel. Ebben az ügyben, mint ismeretes, a legutóbbi igazgatótanács ülés egy bizottságot küldött ki, amely összeállította az Uj Kelet által már ismertetett levelezőtag-jelöltek névsorát. Napirenden szerepel még az elnöki és ügyforgalmi jelentésén kívül a kamara belső működési szabályzatának jóváhagyása, az ipar fejlesztésére vonatkozó javaslat, az energia-törvény végrehajtásával kapcsolatos javaslatok, a törvényszéki cégbejegyzéshez szükséges javaslatok elkészítésére megválasztandó négytagú bizottság, az ipari továbbképző tanfolyamok rendezésének kérdése, a megyei és városi statisztikai bizottságokba való képviselők kiküldése, egy kereskedői inasotthon létesítésének ügye és az esetleges indítványok. Határozatképtelenség esetén a tanácsülés 31-én délelőtt tíz órakor fog ismét összejárni, amikor is a megjelentek számára való tekintet nélkül fogják a napirendi tárgycsoportot letárgyalni.

† Értekezlet a CFR átszervezéséről. Bukarestből jelentik: A CFR új beosztásával kapcsolatban a vasutak kerületi igazgatói ma délelőtt értekezletet tartottak, amelyen megbeszéltek az átszervezés adminisztratív részét. Az értekezleten elhatározták, hogy egyelőre nem osztják fel a kerületi igazgatókat, hanem fenntartják az eddigi hatáskörükkel és teljes képviselői létszámukkal.

† Ma döntenek a Galantis-cég elleni csódról. Bukarestből jelentik: A fővárosi törvényszék második szekciójára tegnap kezdte tárgyalni a kincstár azon kérését, hogy a braiui Galantis cég ellen rendeljék el a csódot. A kincstárban kívül jelentkezett még hitelezőként a Banca Comerciala Romana is és így a követelések összege közel 50 millió lej tesz ki. Galantist több neves fővárosi ügyvéd képviseli. Már az első napon számos incidens volt. A bíróság valószínűleg ma hozza meg határozatát.

† Felmentették a medgyesi Westen zománcéngyárat a 22 millióes vámbírság alól. Ismertették azt a 22 millióes vámbírsági ügyet, amelyet az elmúlt hét folyamán tárgyalt felebbeszés folytán a kolozsvári ítélőtábla a med-

Az őszi szezon elején a legtöbb kereskedő, jó konjunkturára számítva, tekintélyes bevásárlásokat eszközölt, de raktárakat nem tudták kiüríteni, újabb bevásárlásoktól pedig tartózkodnak. A detailforgalomban a mai nap hozott ugyan némi élénkséget és remélhető, hogy a következő két nap még fokozni fogja a vételkedvet, ez azonban az eredményen nem sokat fog változtatni.

Ezen a piacon rendkívül nyomasztóan hat az inkasszó nehézsége. Ezen a téren alig van remény a javulásra, bár a pénzintézetek az utóbbi hetek folyamán némileg enyhítették a hitelmegszorítást és jó kezeknek folyósítanak kölcsönöket.

A többi piacokon a karácsonyi forgalom még gyöngébb volt. Különösen a textilpiacon okozott nagy csalódást, ahol nemcsak, hogy nem közelítette meg a multévi forgalmat, de a hétköznapi eladásokat is alig multa felül.

gyesi Westen-cég ellen. Az ítélőtábla Manescutanácsa ma hirdette ki ebben az ügyben az ítéletet és megsemmisítette a vámbírság alól hozott 22 millióes vámbírsági határozatot. A Tábla az ítélet részletes indoklásában kimondta, hogy az Erdélyben érvényes törvény 314. paragrafusa az ügyész szerepét világosan és részletesen körülírja a nyomozások megtartásánál, a nyomozásnál viszont ez a paragrafus nem volt betartva és így a Tábla helyt adott a Westen-cég ügyvédjei által felhozott érveknek s mentesítette a bírság alól. Az ítélőtábla döntése nagy megnyugvást keltett gazdasági körökben, mert remélik, hogy a többi vámbírsági ügyekben hasonló felmentő ítéletet fog hozni az ítélőtábla.

† Fizetéképtelen lett egy aradi cég. Aradtól jelentik: Hacker-testvérek aradi zsák, zsinor és ponyvakereskedők, mintegy hatmillió lej passzívával fizetéképtelenséget jelentett. Az első tárgyalások kedvező mederben haladnak és előreláthatólag a cég megegyezést fog létesíteni hitelezőivel.

† A réz kiviteli illetéke. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter értesítette a vámbírságokat, hogy a sárga- és vörösréz kiviteli illetékét kilogrammonként 40 lejből állapították meg. A hivatal azonban speciális permiszhez van kötve.

† Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai cég jelentése.) A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 1812 darab. Ebből volt romániai áru 253 darab. Az árak 5-10 garassal olcsóbbadtak. Jegyzések: I-a áru 155-180, II-a 125-145 shilling.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgőncím: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthall

Legpraktikusabb karácsonyi ajándék

a Dura zseblámpa

Nem fog unatkozni, ha beiratkozik a

„DANTE” kölesönkönyvtárba

Str. N. Jorga (v. Jókai-u.) 5. — Több, mint **5000 kötet** klasszikus és modern magyar, román, német könyv.

Havi olvasási díj csak 500 lei.

Nagy tranzakció a kolozsvári textilpiacon

Dick Jakab kiválik a Dick Jakab és Fia cégből és részt vesz egy kereskedelmi bank alapításában. A céget fia Dick Ernő, Feuerstein József és Berger Dezső vették át

Az az általános krízis, mely évek óta egyre súlyosabban nehezedik a román gazdasági életre, rendkívül nehéz feladat elé állítja a kereskedelmi vállalatokat. Ez az állapot nem egy jól megalapozott üzletnek rendítette már meg a helyzetét és éppen ezért az erősebb cégek igyekeznek előnyös társulási tranzakciókkal a lehetőségekhez képest pozíciójukat megerősíteni és biztosítani magukat a bekövetkező nagyobb gazdasági megrázkódtatással szemben. Az ilyen társulásoknak határozottan megvan az előnyük, hogy amíg egyrészt egy irányba koncentrálnak az erőket, másrészt minimálisra csökkentik a cég fantartási költségét és mindennemű egyéb kiadásait.

A kolozsvári textilpiacon most történt meg egy ilyen társulási tranzakció. Dick Jakab, a kolozsvári textilpiacon negyvenöt év óta ismert tekintélyes kereskedő kiválik Dick Jakab és Fia textilnagykereskedő cégből és helyét fiának, Dick Ernőnek adja át. Az új érdekelt-ségbe, melynek neve „United Manufaktura si Textilie”, Berger Dezső és Feuerstein József kolozsvári kereskedők vonulnak be, akik eddigi üzletüket feladják, hogy teljes energiájukat és a sok éven át szerzett kereskedői tapasztalatukat az új érdekeltégség szolgálatába állítsák. Az új cég különben, mint hírlik, egyik legnagyobb manchesteri gyárnak a lerakatát kapja meg.

Dick Ernő, a cég új főnöke, rendkívül agilis fiatalember, aki a kereskedelmi iskolák elvégzése után Reichenbergben tanult a textilakadémián, majd külföldi gyárakban dolgozott. A külföldön szerzett tapasztalatait közel másfél évig aztán apja üzletében értékesítette és ezalatt apja mellett, aki egyik elismert szaktekintélye az erdélyi textilpiacon, még gyarapította tapasztalatait.

Berger Dezső és Feuerstein József több, mint huszonöt éve önálló kereskedők a kolozsvári piacon és ezalatt az idő alatt nem egyszer adták tanujelét kereskedői rátermettségüknek és így megvan minden garancia arra, hogy az új érdekeltégség, amelyet a régi főnök, Dick Jakab negyvenévi szakadatlan és kitartó munkával az elsők közé emelt, tovább fogja fejleszteni és működési körét még jobban kiterjeszti Románia piacain. Mint értesülünk, az angro-üzlet mellett az új érdekeltégség továbbra is fenntartja Wesselényi-utcai detailüzletét, amelyet nemrégiben költöztettek át a Deák Ferenc-utcából.

A régi tulajdonos tehát negyvenévi kereskedelmi pályafutásától, melynek utja gyakran követelt meg nem mindennapi rátermettséget és képességet, megválik, hogy helyét fiatal, ambiciózus fiának adja át.

Dick Jakab azonban nem vonul nyugalmába, hanem képességeit egy újonnan alakult kereskedelmi bank szolgálatába állítja. Az új bank, melynek neve *Banca de Circulatii si Comert* (Handels und Verkehrsbank), most van alakulóban és Dick Jakab volt Deák Ferenc-utcai üzlethelyiségében fog elhelyezést nyerni. Az új pénzintézetnek *gróf Vass Endre* elnöke és azzal a céllal alakult, hogy a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között olcsó hitellel lássa el a kereskedőket és működési körét az összes kereskedelmi ügyletekre kiterjessze és így megkönnyítse a kereskedelmi ügyletek lebonyolítását.

Ma művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

szerezni, az **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY ÉS RÉTI**

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermék, zongorák, harmonikák, zongorák, legelőcsöbön itt szereshetik be

Valódi persa-szőnyegek

Alkalmi vétel, olcsó árak. **Sternberg**, Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferd.

10
Izra

T
Dec

A lej: Zürichben pesten —, Bécs

Kolozsvár. A gulat uralkodott, ma kat eszközölték. Az

Bécs 30-50-30 pest 325-328, Pá

41-55, Newyork 2 1055, Milánó 8-75

Zürich. Zárla 207-95, Newyork 1915-00, Milánó

pest 250-00, Belgr Varsó 55-50, Bécs

Bukarest. 51-75, London 10

8-76, Zürich 41-3 Budapest —

Bukarest. Va márka 51-00, le sterling 1040, fra

41-50, olasz lira 380, dollár 215-50

schilling 31-50, ma 8-40, belga frank

.....
SZINHÁ

MA

A szinház

Nick Carter. A tiv drámák igalmeste a Nick Carter

válóban sikerül: és drámája már 15

és így mint valam zónságot. Az előd

szinházi művésze is biztos kézbe ad

elgítse a közönsé Magyar

Szerda: Nick Car Sorczat 162

Csütörtökön rinos Péntek d. u. fél

fellépésével. szám 163)

G
a

10%-OS karácsonyi árenged-
mény mindennemű
szőrmeáruban.
Izrael József szőrmeárúházában
Cluj, Calea Victoriei No 2.

TÖZSDE

December 22-én

A lej: Zürichben 240.00, Párisban 12.60. Buda-
pesten —, Bécsben —

Kolozsvár. A piacon ma már az ünnepi hangulat uralkodott, mert csak a legégetőbb vásárlásokhoz eszközöltek. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30.50—30.60, Prága 6.40—6.45, Budapest 325—328, Páris 8.00—8.10, Zürich 41.50—41.55, Newyork 215.00—216.00, London 1050 1055, Milánó 8.75—8.85.

Zürich. Zárítat: Berlin 123.30, Amsterdam 207.95, Newyork 518.00, London 2513.00, Páris 1915.00, Milánó 2089, Prága 1534.00, Budapest 250.00, Belgrád 918.50, Bukarest 240.00 Varsó 55.50, Bécs 72.75.

Bukarest. Devizák: Páris 8.05, Berlin 51.75, London 1050, Newyork 215.50, Milánó 8.76, Zürich 41.90, Bécs 30.50, Prága 6.41, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, német márka 51.00, leva 1.50, török lira 114, font sterling 1040, francia frank 8.40, svájci frank 41.50, olasz lira 8.70, drachma 2.70, dinár 880, dollár 215.50, lengyel forint 28.00, osztrák schilling 31.50, magyar korona 30.00, cseh korona 8.40, belga frank 8.70, holland forint —.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Nick Carter. Azoknak, akik szarait a detektív drámák izalmait, nagy élvezetük lesz szerdán este a Nick Carter repriznél. Bismounak ez a királyban sikerült és izgalmas bőséges detektív drámája már 15 éve nem volt a színház műsorán és így mint valami premier fogja meglepni a közönséget. Az előadásban résztvesz majdnem az egész színházi művészgárda és még a legkisebb szerepet is biztos kézbe adta a színház, hogy az előadás ki-
töltse a közönséget.

Magyar színház heti műsora

Szerda: Nick Carter (Repriz. Napibérlet 52 sz. B. Sorozat 162)

Csütörtökön nincs előadás.

Péntek d. u. fél 3 kor: Gál Baa (Lengyel Irén fellépésével. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozat-
szám 163)

Péntek d. u. fél 6 kor: Nick Carter (Le szállított helyárrakkal (Sorozat 164)

Péntek este háromnegyed 9-kor: Orlov (Piatár Böskével, Neményi, László és Ihász Aladár-
ral. Bérletszűnet. Rendes helyárrakkal. Sorozat-
szám 165)

Szombat d. u. fél 3 kor: Tatárjárás (Mérsékelt helyárrak. Sorozat 166)

Szombat d. u. fél 6 kor: Dolly (Neményi, Ihász, Dési, Leóveyvel. Leszállított helyárrakkal. Sorozat 167)

Szombat este háromnegyed 9-kor: Cárno (Pecor Lilivel. Bérletszűnetben, rendes helyárrakkal. Sorozat 168)

Vasárnap d. u. fél 3 kor: A cigány (Szentgyörgyi fellépésével. Mérsékelt helyárrak. Sorozat 169)

Vasárnap d. u. fél 6 kor: Autónia (Pecor Lilivel. Leszállított helyárrakkal. Sorozat 170)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Fraskita (Karácsonyi Ili, László, Ihászszal. Bérletszűnet. Rendes helyárrak. Sorozat 171)

Hétfő: Orlov (Lengyel Irén, Neményi, László és Ihászszal Rendes helyárrak. Bérletszűnetben. Sorozat 172)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Szerda, december 23. „Vörös végzet”. Szentimentális dráma az arisztokraták életéből, 5 felvonás, France Toussaint regénye után. Főszerepben Van Daële, Gina Relly és Sylvio de Pedrely. Befejezőleg egy amerikai filmbohózat.

Urania-mozgó. Szerda, december 23. „A modern szélhámosok”. Szenzációs bűnügyi dráma, 6 felvonásban. Főszerepben Gunard Sanenfeld. Befejezőleg egy amerikai filmbohózat.

Apollo-mozgó. Szerda, december 23. „Az indus hercegnő titka”. Szenzációs bűnügyi dráma, 5 nagy felvonás. Főszerepben Vania Krasianszky. Befejezőleg egy Fat y filmbohózat.

Hirdessen az Uj Keletben

Karácsonyi nagyvásár!

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek
nagyáruházában - Cluj

	Lej
1 mt. szerbvászon	25
1 „ jó mosókarton	29
1 „ tennisflanel	35
Sima fiandek, pasztel- színekben	45
Mosott kelengyevászon	39
1 mt. sottisch-szövet	68
1 „ férfiszövet, 150 cm. széles	250
1 „ 100 cm. széles selyem	
crepe-marocain	290
1 „ nyersselyem, ru- hákra	195

★
Angol kabát- és ruha-
szövetek. Ruhasely-
mek. Butorszövetek és
brocátok. Szőnyegek és
függönyök. Ágygarni-
turák. Vászna, chiffonok
és asztalneműek

**olcsókarácsonyi ár-
ban elárusítottak!**

**Nagy maradékvásár.
Karácsonyi nagyvásár!**

Telefon **4-79** Telefon

Forgalomba került a

Gloria tápsör

a Tordai Sörgyár Rt.

közkedvelt és elismert gyártmánya.

